

Fotboll en utställning på Postmuseum

av Bo Andersson

Inför frimärksåret 1992 beslöt Posten Frimärken att delvis inrikta utgivningen mot teman som kan vara attraktiva för ungdomar. Detta innebar bland annat utgivandet av fotbollsfrimärken med anledning av EM i fotboll.

På de tvåmotivs rullfrimärkena som gavs ut med anledning av Europamästerskapet i fotboll i Sverige porträtteras Gunnar Nordahl och Tomas Brodin vid sidan om tysken Lothar Matthäus, Europas bäste spelare 1990.

Postmuseums bidrag till ungdomssatsningen var att producera en tillfällig utställning på temat "Fotboll".

Utställningens ambition var att berätta fotbollens historia, i huvudsak den svenska, med frimärken, samlarbilder och vykort kompletterat med föremål som fotbollsskor, benskydd, tröjor och bollar. Nedan följer en redogörelse för utställningens innehåll kompletterat med frimärksillustrationer.

Gunnar Nordahl, den främste målgöraren i svensk fotboll alla kategorier. Tomas Brodin och Lothar Matthäus.

Den moderna fotbollens uppkomst

I Storbritannien utvecklades under 1800-talets början fotbollen till en fullt etablerad tävlingsidrott. Det oorganiserade ofta mycket våldsamma fotbollsspel, som tidvis medförde kungliga förbud, hade varit en populär folklig sysselsättning ända sedan medeltiden men

BO ANDERSSON, född 1950 i Stockholm, är sedan 1984 ansvarig för dokumentation och klassifikation av Postmuseums föremålssamlingar. Det stora fritidsintresset är fotboll, först som spelare därefter som tränare och slutligen som ledare och åskådare. När Postmuseum beslöt göra en utställning på temat fotboll inför EM 92 fick han därför uppdraget att vara med och utforma denna.

under 1700-talets lopp fick spelet en viss tillbakagång.

I början av 1800-talet fick fotbollen ett nytt uppsving, när en rad public schools organiserade spelet, däribland de mest namnkunniga, såsom Eton, Harrow, Rugby, Winchester.

Varje skola spelade till en början efter sina egna regler och det blev svårt att ordna matcher skolorna emellan eller mellan lag av spelare som gått i dem. Men efter initiativ vid universitetet i Cambridge fick man 1848 tillstånd gemensamma regler. Intresset väcktes snart även hos arbetarna, till en början åtminstone som åskådare på sin lediga lördagstid. Efter seklets mitt bildades inom kort en rad klubbar, den första troligen i Sheffield 1855 men annars de flesta i London med omnejd, av forna elever vid public schools. The Football Association bildades 1863 och då fick spelet regler som ungefär liknar de nuvarande.

Associationsfotbollen ("soccer") blev emellertid snart dominerande och spred sig från 1870-talet till det brittiska imperiets övriga länder och till kontinenten och Norden. När det engelska fotbollförbundet bildats var det också uppenbart att intresset skulle växa om något tävlingsmoment kunde införas. Därför ordnades 1872 den första cupturneringen, FA-cupen. Den blev genast en

"Gentlemen
footballer's
warming upp".

mycket större succé än någon hade kunnat ana. På tio år steg antalet anmälda lag från 15 (av vilka i verkligheten endast 11 ställde upp) till 73.

Anledningen till den kraftiga ökningen av lag var främst att spelet spridits till arbetarklassen. Att det före 1860 inte spelades fotboll bland arbetare berodde helt enkelt på att man under industrialismens första decennier inte hade någon fritid från arbetet. Mellan åren 1830–1870 var de enda garanterade helgdagarna vid jul och påsk. Kampanjer för att minska arbetstiden pågick under hela industrialismen och successivt resulterade de i att

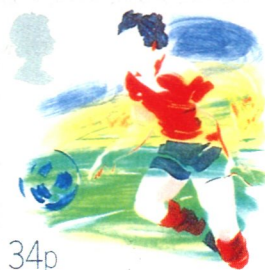
industriarbetarna fick fria lördagseftermiddagar.

Fotbollen kom att dominera arbetarnas fria lördagseftermiddagar. De startade egna fria lördagseftermiddagar. De startade egna föreningar, de bästa anmälde sig snart till FA-cupen. Mellan arbetarföreningarna i mellersta och norra England blev rivaliteten genast mycket hetare än mellan de första gentlemanklubbarna. Fotboll blev snart en hjärtesak för människorna i fabriksstäderna, mycket annat hade arbetarna inte som kunde lätta upp tristessen, där himlen lyste svavelgul av kolrök och utsläpp från masugnarna.

Rivaliteten mellan klubbarna från indu-

striområdena medförde att man aktivt letade efter bättre spelare – det hände ofta att man sökte dem långt norr om gränsen till Skottland. Men en bra spelare behövde skäl för att flytta till nya trakter för att spela fotboll, och det dröjde inte länge förrän man kunde ordna anställning i fabriken på platsen – utan att någon krävde att den nya spelaren skulle behöva arbeta särskilt hårt. Man värvade honom helt enkelt för att spela fotboll. Det var den blygsamma början till professionalismen som länge förekom förtäckt, innan den 1885 slutligen legaliserades. Den första tiden förekom professionell fotboll bara i industriområdena, vilket är förklaringen till att det från 1883 till 1901, då Tottenham Hotspur, en Londonklubb, besegrade Sheffield United, endast var föreningar från mellersta och norra England som vann FA-cupen.

För att bibehålla åskådarintresset för fotbollen behövdes fler tävlingsmatcher än vad FA-cupen kunde erbjuda. Hälften av lagen

"Football League 100 år", England 1988.

var ju utslagna redan efter första omgången. Lösningen blev att bilda en liga med ett fast spelprogram och med seriematcher varje vecka. Ligan bildades av de professionella klubbarna 1888 och blev en angelägenhet för serieföreningen, Football League. Än idag administreras FA-cupen av förbundet, Football Association, och ligan av serieföreningen, Football League.

Kyrkan

Kyrkan tillhandahöll den viktigaste ingången till arbetarklassamhället. Prästerna betraktade fotboll som ett idealiskt sätt att hålla arbetarna från pubarna och sedeslöst leverne och som ett resultat av detta började så kallade arbetarklasskyrkor att bilda fotbollslag. Många av dagens professionella fotbollsklubbar har sitt ursprung i kyrkolag. Aston Villa kom till 1874 av medlemmar i the Villa Cross Wesleyan Chapel, vilka redan spelade cricket men ville ha en vintersport. Everton FC föddes 1878 som St Domingo's Church Sunday School. Dessa överlevande professionella lag är några exempel på de tusentals lag som grundades på 1870–1880-talen av kyrkliga organisationer (ofta med den lokala kyrkoherden som spelare).

Skolorna

Samtidigt med kyrkorna kom skolorna, särskilt efter 1870-års utbildningsakt, att ge arbetarklassamhället en ny möjlighet till utbildning och sociala aktiviteter. De äldre läroverken tog efter vad public school eleverna tidigare gjort och bildade skollag. År 1874 grundade till exempel äldre pojkar från Blackburn Grammar School en lokal klubb vilken senare blev Blackburn Rovers. De statliga skolorna tog snart efter och 1887 uppstod Queens Park Rangers ur ett lag grundat 1855 bestående av pojkar från Droop St School i London.

Fackföreningarna

Även fackföreningar och fabriksgrupper organiserade arbetarnas fritid. Fabriksfotbollen

kom att prägla arbetarnas aktiviteter under vintermånaderna och liksom skolfotbollen har den förblivit ett kännetecken för arbetarklassliv intill våra dagar. Många av dagens professionella lag härstammar från dem. Ett av de tidigaste grundades 1863 av arbetare vid North Staffordshire Railway. Detta lag blev senare Stoke City. I Manchesters norra förorter grundade arbetare vid Lancashire och Yorkshire Railway Company år 1880 laget Newton Heath; år 1902 tog de namnet Manchester United. En av de mer berömda Londonklubbarna grundades på samma sätt. Arbetare på ammunitionsfabriken vid Woolwich började 1886 spela fotboll. De blev successivt kända som Royal Arsenal FC, då Woolwich Arsenal, det nuvarande namnet Arsenal tog man 1914.

Fotbollen kommer till Sverige

Fotbollen kom till Sverige med brittiska gästarbetare. Det var framförallt Göteborgs gar-

dinfabrik som lockade över skotska arbetare. Dessa hade ofta med sig en fotboll i bagaget. Man spelade på sin lediga tid och snart hade spelets idé uppsnappats av de unga göteborgarna. Örgryte IS som grundades 1887 fick med hjälp av skotska arbetare i laget ett ordentligt försprång framför andra klubbar. Man var i det närmaste oslagbara de första åren. Den första SM tävlingen i fotboll arrangerades redan 1896, men inte i Göteborg utan i Helsingborg i samband med SM i fri idrott. Först i SM år 1900 bröts ÖIS segerrad genom att AIK i final lyckades besegra ÖIS med 1-0 på Lindarängen i Stockholm. SM dominerades helt av Göteborg och Stockholm, men man kunde spela fotboll på andra platser i landet. Ryttagreven Clarence von Rosen satte 1899 upp sin första pokal att tävla om på Ladugårdsgärde i Stockholm. I tävlingen anmälde sig Gefle IF och ett antal stockholms-lag. Gefle hade ett starkt lag som vann turneringen 1899, och 1900. Turneringen

The Royal Arsenal Football Club, 1890-talet.

1901 fick ingen slutsegrare eftersom AIK och Gefle spelade oavgjort 1–1. Förlängning och omspel var det inte tal om. Till 1902 års tävling anmälde sig fler landsortslag. Gefle vann även denna tävling efter att ha besegrat Djurgården med 1–0. Härmed var pokalen erövrad för alltid. Det segrande Geflelagets spelare använde sedan pokalen som dopfunt. Pokalen finns numera på Gävle länsmuseum och används som dopfunt än i dag av spelarnas ättlingar. Den nya pokal som sattes upp av greve von Rosen är ständigt vandrande och är den som fortfarande används i allsvenskan.

Landskampsdebuten ägde rum den 12 juli 1908 mot Norge på idrottsplatsen i Göteborg, en sandplan omgärdad av cementbanor för cykeltävlingar. Storseger med 11–3.

Under dessa första år var fotbollsspelet i Sverige inte som i England i huvudsak en arbetarnas angelägenhet. Tvärtom var det i Sverige militärer och överklass som var de som organiserade sporten och även de som oftast

Greve Clarence von Rosens pokal.

utövade den. Att inte arbetarna till en början utövade sporten berodde mest på bristande tid. När tiden fanns, egentligen vid storstrejken 1909, kom snart även intresset.

Fotbollen visade sig mycket lämplig som arbetarsport eftersom de var vana att lösa sina uppgifter i lag och eftersom sporten var billig att utöva. En av fördelarna med fotbollen ur arbetarperspektiv är också att ett lag med sämre förutsättningar kan besegra ett individuellt skickligare med disciplinerat lagspel och rätt taktik. Ett vanligt uttryck för att beskriva det oförutsägbara i fotbollen är "bollen är rund".

Andra fördelar var säkert det faktum att fotbollsspelaren kan se ut hur som helst, han kan vara lång och gänglig med bra spänst och nickförmåga, han kan vara liten men kvick och teknisk, han kan vara stor och tung men stark i närkamperna och så vidare i nästan all oändlighet.

Alla behövs och tillsammans utgör de ett slagkraftigt lag. Eller som den gamle stjärnspelaren och tränaren för Spaniens VM-lag 1990 uttryckte det:

"Ett fotbollslag är som en orkester. Där måste finnas fiol, klarinett, trumpet, slagverk etcetera. I fotbollen behövs det tekniska spelare och sådana som inte kan så mycket om teknik. Det behövs långa och korta, allvarliga och sådana som vågar ta risker. Det skulle gå mycket illa om det bara fanns fioler".

Sverige i OS

Första gången fotboll fanns med som OS-gren var 1908 i London. Fotboll var då en vintersport och man spelade i oktober.

Sverige hade 1908 spelat sin första landskamp, seger med 11–3 mot Norge. Uppmuntrade av detta beslöt man anmäla sig till OS-turneringen. Framgångarna uteblev dock, det blev förlust mot England 1–12 och Holland 0–2.

Nästa OS gick på hemmaplan i Stockholm 1912 och Sverige ställde upp med större

förhoppningar än 1908. Man hade ett skickligt lag med spelare som Erik Börjesson, Kalle "Köping" Gustafsson, "Ekis" Ekroth och Ragge Wicksell. Den här gången blev missräkningen ännu större; förlust i två matcher, mot Holland igen och Italien.

Det hjälpte föga att publiken hejade på de blågula med den för OS nykomponerade ramsan, "Heja Sverige friskt humör, det är det som susen gör".

Vid OS i Antwerpen 1920 gick första matchen mot Grekland bra, seger med 9-0. Men sedan väntade åter Holland och en ny förlust med 5-4 efter förlängning sedan Sverige haft ledning med 3-1 och 4-3.

Med OS i Paris 1924 kom den första svenska olympiska fotbollsframgången. Detta trots att laget saknade all rutin och bestod av ett nykomponerat lag med idel 20-åringar.

Anledningen var att OS-laget inte fick ett öre i ersättning förutom resa och uppehålle för det månadslånga OS-äventyret. Gamla landslagslirare med familj och barn var tvungna att avstå.

I laget spelade "Putte" Kock som med sina 22 år var äldst i kedjan, innrarna Sven Rydell och Tore Keller var bara 19. Sverige spelade till sig bronsmedaljerna efter att äntligen lyckats besegra Holland med 3-1.

Uruguay blev olympiska guldmedaljörer och man firade segern med en vacker frimärksserie i tre valörer med bilden av segergudinnan Nike från Samotrace. Detta var världens första fotbollsfrimärke.

"Segergudinnan Nike från Samotrace", Uruguay 1924.

OS-turneringen 1936 i Berlin blev ett präktigt svenskt fiasko, Sverige förlorade i första matchen mot Japans nybörjarlag med 3-2. Sven Jerrings radioreferat av katastrofen har gått till historien.

Lika stort som fiaskot var i Berlin var succén

Sveriges lag i OS 1912.

OS i Berlin 1936.

i nästa OS, 1948 i London. Sverige blev guldmedaljörer efter bragdinsatser av det starka svenska laget under ledning av "Putte" Kock och den engelske tränaren George Raynor. Laget innehöll flera spelare som räknas till svensk fotbolls största såsom Gunnar Nordahl, Gunnar Gren, Nisse Liedholm och "Garvis" Carlsson.

Laget som representerade Sverige vid OS 1952 i Helsingfors var på förhand utdömt. Efter spelarförlusterna till Italien var det ingen som förväntade sig en svensk framgång. Men framgång blev det, Sverige blev bronsmedaljörer genom att besegra Tyskland med 2-0.

OS
i Helsingfors
1952.

Nästa gång Sverige deltog i fotbollsturneringen i OS var 1988 i Söul. Sverige gjorde en mycket bra insats, vann sin grupp, men förlorade i slutspelet efter förlängning mot Italien.

Till OS-turneringen 1992 i Barcelona kvalificerade sig Sverige för andra gången i rad genom att spela 1-2 borta och 1-0 hemma mot det gamla OS spöket Holland.

Sverige i VM

Det första Världsmästerskapet i fotboll tillkom för att skapa en tävling där de allra bästa spelarna kunde vara med, oavsett om de var proffs eller ej. Succén med de olympiska fotbollstävlingarna visade på behovet av en sådan turnering.

Till den första VM-turneringen i Uruguay 1930 uteblev Sverige liksom många av de övriga europeiska lagen främst beroende på de stora kostnaderna.

"Den officiella
affischen till
VM 1930",
Paraguay
1977.

Till VM 1934 i Italien skickade Sverige ett lag som stod för en sensation genom att besegra VM-finalisterna från 1930 Argentina med 3-2. I andra matchen blev det dock förlust mot Tyskland 1-2. VM-laget och ledningen väckte upprörda känslor i svensk press för en aktion utanför fotbollsplanen. Vid öppningsceremonin gjorde svenska fotbollslaget fascisthälsning inför Mussolini. I intervjuer med spelare efter hemkomsten framkom att spelarna varit omedvetna om att de begått en politisk handling och att fascisthälsningen varit ledarnas påhitt. VM-lagets ledare med "fotbollsgeneralen" Anton Johansson i spetsen gav prov på ännu större aningslöshet. De var irriterade över att man i svenska tidningar hade blandat ihop idrott och politik och förklarade att "man måste ta seden dit man kommer", och att hälsningen bara var ett sätt att visa "vanlig internationell hövlighet". Detta föranledde Ny Tid att be-

VM i
Italien
1934.

klaga "detta fascistfjäsk" och påpekade vidare att varken fascist- eller nazisthållning var nationella symbolhandlingar utan påtvingade av en minoritet av befolkningen i dessa länder.

1938 gick VM i Frankrike. Det svenska laget gjorde där en mycket stark insats och gick till semifinal där man föll mot Ungern. I matchen om bronsmedaljerna förlorade man mot Brasilien. Debutant i turneringen var Malmö FF:s Erik Nilsson – han skulle tolv år senare vara med och vinna VM-brons i Brasilien.

VM i
Frankrike
1938.

VM-laget 1950 i Brasilien var starkt, men skulle kunnat bli mycket starkare om spelarna som blivit proffs efter OS-guldet 1948, fått delta. Men Svenska Fotbollförbundet vägrade att ta med några proffs. Endast tre spelare återstod: Erik Nilsson, Knut Nordahl och Sune Andersson. Spelare som Gunnar Nordahl, Gunnar Gren, "Garvis" Carlsson och Nisse Liedholm skulle ersättas med andra.

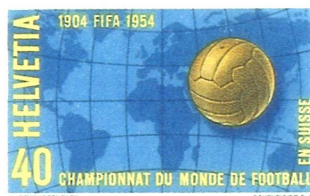
De unga ersättarna gjorde succé! Calle Palmér, Hasse Jeppsson och "Nacka" Skoglund bildade innertrio. De gjorde, speciellt i matchen mot världsmästarna från 1938 Italien, sensation genom att vinna med 3–2. Av italienska journalister döptes de till Pal-Jep-Sko och efter VM blev de proffs i Italien.

Massexporten av svenska fotbollsspelare

"Maracana
Stadion i
Rio de
Janeiro",
VM i
Brasilien
1950.

till utlandet och Svenska Fotbollförbundets vägran att kalla hem dem till landskamper gjorde att Sverige inte lyckades kvalificera sig till VM-slutspelet 1954 i Schweiz.

"Internationella Fotbollförbundet
FIFA 50 år och VM i Schweiz
1954". Schweiz 1954.

VM 1958 avgjordes på hemmaplan. Nu hade Svenska Fotbollförbundet ändrat inställning till de svenska utlandsproffsen. De kallades hem och bidrog starkt tillsammans med duktiga hemmaspelare till svensk fotbolls största framgång, VM-silver.

Finalen på Råsunda inför 50 000 åskådare blev en makalös fotbollsfest där Brasilien spelade fotboll så bra den nånsin kan spelas. Brasilien blev världsmästare för första gången och fotbollsvärldens genom tiderna bäste fotbollsspelare den då blott 17 årige Pelé, tog sin första av tre VM-titlar.

VM i
Sverige
1958.

Semifinalen i VM 1958 mot Västtyskland blev dramatisk och väckte starka känslor både på och utanför planen. Våra handelsförbindelser med Västtyskland höll på att drabbas på grund av matchen.

Det var framförallt utvisningen av den tyske backen Juskowiak som väckte upprörda känslor. De tusentals tyska supportrarna kunde inte acceptera domslutet. Utvisningen kom en bit in i andra halvlek vid ställningen 1–1 och Sverige lyckades vinna med 3–1 efter

mål av Gunnar Gren och Kurre Hamrin. Tyskarna rasade och så här beskrivs händelsen i en tysk tidskrift så sent som 1990:

"Den svenska pressen vände opinionen mot tyskarna, man framställde Tysklands seger i VM 1954 som slumpmässig, lagets spelstil beskrevs som hård i överkant och som "krigsfotboll".

Fördelningen av biljetter till tyskar skulle vara restriktiv efter order "uppifrån".

Före matchen övade betalda uppeldare med elektriska megafoner upp publiken sektion för sektion med krigsropen "Heja-Heja Sverige". Den som såg dessa vitklädda typer hoppa omkring i stadion likt hoppetossor och vråla, visste inte om han

skulle skratta eller gråta. Där förbereddes till synes inte en fotbollsmatch utan en häxkittel.

Ingen tysk fotbollssupporter kan glömma den 55:e matchminuten, när Juskowiak – retad till gallfeber av Italienproffset Kurt Hamrin – fällde denne och blev utvisad. Man såg hur Sigge Parling gjorde Fritz Walter mogen för sjukhus, hur Bergmark utan åtgärd sablade ner Helmut Rahn i straffområdet.

I korthet: Sverige vann den här uppgörelsen. Tyska restauranger strök därefter "Schwedenplatte" från menyn. På Reeperbahn blev den svenska flaggan nedriven från flaggstängen. Detta kan man kalla ett "kallt fotbollskrig", som varade i fem år. Först 1963 spelades åter en landskamp mellan Tyskland och Sverige i Stockholm."

DAGENS 40 sidor
NYHETER.

FLYG
upplaga

3-1-SEGERN

i Sportbilaga-bildsidor

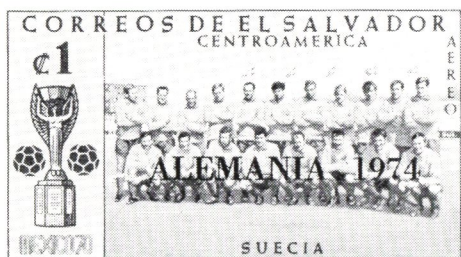

En avgörande moment i Ullv-matchen. Den tyske backen Juskowiak har brutalt angripit och skadat Kurre Hamrin. Tumult uppstod på planen och tysken utvisades. Hamrin ses till vänster omspira av lagkamraterna Gren och Liedholm. "Nac:la" är i gruff med en motståndare och en tysk går till angrepp mot domaren.

1. Dagbladet Nyheter 77. 1954-06-10

*Dagens Nyheters
löpsedel dagen
efter semifinalen
mot Tyskland 1958.*

Efter två misslyckade VM-kval lyckades Sverige kvalificera sig till slutspelet 1970 i Mexico. Ingen i det starka svenska VM-laget lyckades pricka in formen till detta VM. Sverige förlorade med 1–0 mot Italien och spelade oavgjort 1–1 mot Israel. I den avslutande matchen mot Uruguay där Sverige vann med 1–0 var svenskarna överlägsna, men blev ändå utslagna. Utgången av turneringen blev en liten upprättelse för det svenska laget. Italien blev silvermedaljörer efter finalförlust mot Brasilien och Uruguay gick till semifinal och blev fyra.

"Sveriges VM-lag i Mexico 1970". Salvador 1970.

VM i Västtyskland 1974 blev lyckosamt för Sverige. Det svenska laget spelade bra, främst var det Bosse Larsson, Ronnie Hellström, Ralf Edström och Roland Sandberg som höll världsklass.

Matchen mot de blivande världsmästarna Västtyskland, var trots förlusten (2–4) en av de bästa ett svenskt landslag presterat. Ralf Edströms kanonskott på volley som gav Sverige 1–0 stod sig halvleken ut och chockade hela Västtyska nationen.

VM i Västtyskland 1974.

Mot Holland, finalmotståndare till Västtyskland, spelade Sverige oavgjort. Sverige slutade på femte plats, ett mycket starkt resultat av ett harmoniskt och skickligt spelande svenskt landslag.

Sverige hade en blygsam roll i VM i Argentina 1978, trots en start som fick alla att jubla. 1–1 mot Brasilien i premiären slog ner som en bomb i fotbollsvärlden. Thomas Sjöberg hade rent av skjutit 1–0 på passning från Bosse Larsson som övertalats att göra comeback. Men därefter var festen slut. Två 1–0 nederlag följde mot Österrike och Spanien och det var målvakten Ronnie Hellströms förtjänst att Sverige inte förlorade med mer. Ronnie Hellström var vår bäste spelare och rankades för andra gången i VM som en av världens bästa målvakter.

Det senaste VM 1990 i Italien blev för svenskt vidkommande ingenting annat än ett fiasko, enligt vissa i klass med Japan i Berlin 1936. Sverige förlorade till Brasilien, Skottland och Costa Rica med 1–2.

"Svenska fotbollförbundets logotype". VM i Italien 1990.

Det positiva för svenskt vidkommande i VM var Tomas Brolin. Han spelade trots sin brist på internationell rutin helt respektlöst och målet mot Brasilien var en prestation i världsklass.

Svenska fotbollsprofiler på frimärken

Det första svenska fotbollsfrimärket gavs ut till VM 1958 och visar en stiliserad fotbollsspelare i en skottsituation. Den allmänna regeln var vid denna tid att inte porträttlikt avbilda levande personer förutom kungafa-

miljen. Det har ändå ofta påståtts att Nacka Skoglund är den som stått modell för frimärket. Möjligt är att tecknaren Tom Hultgren haft Nacka i tankarna när förlagan kom till. Det är dock mindre troligt att han arbetat efter ett fotografi eftersom det är ett praktfullt högerskott som spelaren får till. Nacka var ju en extrem vänsterspelare.

*En stiliserad
Nacka Skoglund?*

Trettio år senare gav Svenska Postverket återigen ut fotbollsfrimärken. Det var till Frimärkets Dag 1988. Då hade man börjat ge ut frimärken med levande personer porträttligt avbildade.

De tre fotbollsfrimärkena återger tydligt nickspecialisten Ralf Edström i en luftduell, Torbjörn Nilsson i IFK Göteborgs randiga tröja och Pia Sundhage i Jitex lila tröja. Frimärket med Pia Sundhage är ett av de få damfotbollsfrimärken som överhuvudtaget getts ut.

LA COPA MUNDIAL-1978

*"Ralf Edström
i VM 1978".
Nicaragua
1978.*

25 CTS
CORREO
NICARAGUA

Den dubble guldbollvinnaren Ralf Edström förekommer också på ett frimärke från Nicaragua utgivet till VM 1978. Frimärket är tecknat och återger inte Ralf Edström särskilt porträttligt men istället är hans namn utsatt på frimärket.

Gunnar Nordahls son Thomas som spelade allsvensk fotboll för Örebro SK blev till höstsäsongen 1968 proffs, då de italienska proffsuppköparna fick korn på honom. Juventus i Turin köpte Thomas men eftersom det var importförbud på fotbollsspelare i Italien blev han uthyrd till belgiska Anderlecht. I Anderlecht lyckades Thomas bra, han var liksom Gunnar forward men utvecklade sitt

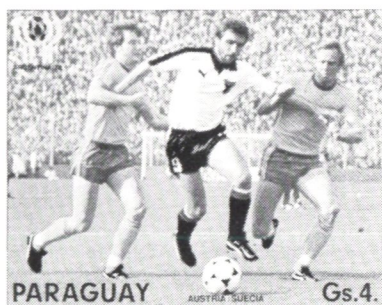
PRIS: 8 KR. 50 ÖRE

Från vänster: Torbjörn Nilsson, Ralf Edström, Pia Sundhage. Sverige 1988.

spel i Anderlecht till mer speluppläggare än avslutare. Thomas blev uppmärksam på ett frimärke från Yemen, 1970.

Staden Ras al Khaima i Förenade Arab-emiraten gav 1972 ut ett frimärke med Leif Eriksson. Leif Eriksson köptes från Örebro SK av franska Nice till säsongen 1971. Leffe var en spelare med utpräglad blick för spelet och typiskt var att han lyckades i Nice först efter det att han flyttats från en position på topp till mittfältet.

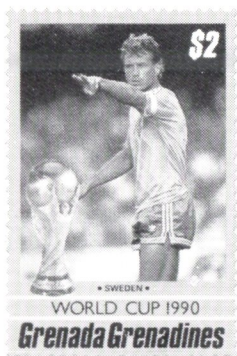
Efter fotbolls-VM 1978 i Argentina gav Paraguay ut en serie frimärken där ett av motiven visar en situation från VM-matchen

Från vänster: Ingemar Erlandsson, Hans Krankl, Björn Nordqvist. Paraguay 1978.

1978 mellan Sverige och Österrike. På det offsettryckta fotografiska frimärket försöker Sveriges försvarsspelare Björn Nordqvist och Ingemar Erlandsson stoppa Österrikes forward Hans Krankl.

Till det senaste VM-slutspelet i Italien 1990 gav den lilla Västindiska ön Grenada,

"Glenn Hysén VM 1990". Grenada 1990.

som Columbus upptäckte 1498, ut frimärken. Sverige är representerat på ett märke, det är den dubbla guldbollvinnaren Glenn Hysén som uppmärksammas.

Förutom dessa frimärken med svenska fotbollsspelare, återfinns även Ove Kindvall på ett Holländskt stadspostmärke från 1970. Det var den lilla holländska orten Apeldoorn som firade det holländska laget Feyenoords

Europacupseger 1970 med att ge ut två stadspostmärken. Feyenoord vann finalen med 2-1 mot skotska Celtic och det är målgörarna som avbildas. Ove Kindvall avgjorde matchen med sitt 2-1 mål i förlängning.

Att samla fotbollsfrimärken med svensk anknytning är ett idag inte alltför magert område. Förutom alla dessa svenska spelarprofiler återfinns även det svenska landslaget i lagbilder och i olika matchsituationer. I och med att Sverige också varit VM-arrangör så avbildas den officiella VM-affischen från VM 1958, den svenska flaggan och Stockholms stadsvy.

Europacupen för landslag – Coupe Henri Delaunay

Idén till ett europamästerskap för landslag väcktes redan 1927 av det franska fotbollförbundets generalsekreterare Henri Delaunay, men istället blev det ett VM i Uruguay 1930 och hans projekt lades på is.

Inte förrän 1958 blev hans idé verklighet, då beslutades om en första europacup. Frankrike skänkte en statlig pokal till tävlingen, Coupe Henri Delaunay.

Det var tänkt att tävlingen skulle påbörjas med kvalspel 1958 och avslutas med finalspel 1960 i Spanien. Nu blev det istället Frankrike som åtog sig arrangemanget eftersom Spanien backade ur av politiska skäl. Man ville inte möta Sovjet.

Det första frimärket utgivet till EM för landslag. Ungern 1972.

Tävlingen blev för övrigt ihågkommen på frimärken första gången 1972. Det är Ungern som ger ut en serie märken till det slutspel som avgjordes i Belgien 1972. Västtyskland vann finalen i Bryssel mot Sovjet med 3–0.

Nästa gång det gavs ut frimärken till Europacupen för landslag var till tävlingens genombrott som kom i och med slutspelet 1980 i Italien. Då fick tävlingen sin nuvarande form med två slutspelsgrupper om fyra lag, en semifinal mellan ettan och tvåan i respek-

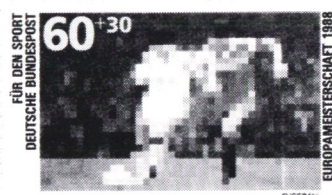

EM i Italien 1980.

tive grupp och en avgörande final. Den här gången var det arrangörlandet Italien som gav ut ett frimärke. Finalen spelades i Roms olympiastadion mellan Västtyskland och Belgien, resultat 2–1.

Frankrike stod som arrangör för 1984 års slutspel. Man hade i Spanien i VM två år tidigare spelat en oerhört dramatisk semifinalmatch mot Västtyskland och förlorat efter förlängning och straffar. Inför EM på hemmaplan var man mycket revanschsugna och revansch fick man. Frankrike vann turneringen och segern var samtidigt en stor seger för fotbollen eftersom man spelade en teknisk, finessrik och attraktiv anfallsfotboll helt i publikens smak. Frimärken gavs ut av Rumänien och Kamerun.

EM 1988 spelades i Västtyskland och såg Holland som välförtjänta segrare. Det var framförallt de fyra världsstjärnorna Koeman (Barcelona), Rijkard (Milan), van Basten (Milan) och Gullit (Milan) som visade vägen.

EM i Västtyskland 1988.

Holländarna vann med 2–0 i final mot Sovjet vars tappra supportrar stöttade de sina med stridsropen: "peres-troj-ka, peres-troj-ka".

De Västtyska arrangörerna gav ut frimärken och så gjorde även Rumänien, Bulgarien och Nicaragua.

Damfotboll

Sveriges damfotbollslag är ett av de allra främsta i världen. En anledning är att när damfotbollen i Sverige på allvar bredde ut sig blev den snabbt organiserad.

I det allra första europamesterskapet som

arrangerades 1984 blev Sverige europamästare. Från och med 1991 arrangeras även VM i damfotboll och Sverige blev bronsmedaljörer. Världnation i den första VM-turneringen var Kina och vann gjorde USA efter att i finalen ha besegrat Norge.

Även när det gäller att ge ut frimärken med motiv från damfotboll är Sverige ett föregångsland. Till Frimärkets Dag 1988 gav Sverige som tredje nation i ordningen ut ett

*Världens första
damfotbollsfrimärke,
Taiwan 1981.*

fotbollsfrimärke med motiv från damfotboll. Det är Pia Sundhage i Jitex lila tröja som i en matchsituation mot Hammarby IF skjuter ett perfekt vristskott. Det frimärket är ett av de tre hittills som utkommit. Det första gavs ut av Taiwan 1981 och 1985 gav Ungern ut en serie frimärken för ett ungdomsår där ett av märkena visar en damfotbollssituation.

*Damfotboll.
Ungern 1985.*

